

Rasmus Törnblom

Yttrande över Mat- och måltidsplan för Lunds kommun

Ordförandens förslag till utbildningsnämnden

Ordförande föreslår att utbildningsnämnden beslutar

att godkänna upprättat yttrande över Mat- och måltidsplan för Lunds kommun samt översända detsamma till kommunstyrelsen.

Utbildningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2 (7)

2022-05-04

Diarienummer
UN 2022/

2022-05-04

Diarienummer
UN 2022/

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har av kommunstyrelsens arbetsutskott blivit ombedd att lämna ett yttrande över förslag till Mat- och måltidsplan för Lunds kommun. Förslag till Mat- och måltidsplan är en revidering av gällande Kostpolicy för Lunds kommun och måltidsplanen syftar till att tydliggöra hur kommunen ska arbeta med mat och måltider.

Underlag för beslutet

- Utbildningsförvaltningens Yttrande över Mat- och måltidsplan för Lunds kommun 2022-05-04 (denna skrivelse)
- Mat- och måltidsplan för Lunds kommun (remissversion)
- Protokollsutdrag 2022-02-14 §41 Mat- och måltidsplan för Lunds kommun – beslut om remiss

Ärendet

Bakgrund

Utbildningsförvaltningen har av kommunstyrelsens arbetsutskott blivit ombedd att lämna ett yttrande över förslag till Mat- och måltidsplan för Lunds kommun. Förslag till Mat- och måltidsplan är en revidering av gällande Kostpolicy för Lunds kommun (antagen av kommunfullmäktige 2014). I enlighet med Program för styrning har policyn bytt namn till plan. Mat- och måltidsplanen ska omsätta inriktningen i Program för social hållbarhet och Program för ekologisk hållbarhet (LundaEko) till åtgärder.

Mat- och måltidsplanen syftar till att tydliggöra hur kommunen ska arbeta med mat och måltider. Förslaget tar sin utgångspunkt i Livsmedelsverkets måltidsmodell och de sex områden som ger ett helhetsperspektiv på bra måltider: god, integrerad, trivsam, miljösamt, näringsriktig och säker.

Utbildningsnämndens mat- och måltidsverksamhet

I förslaget framgår att planen ska omfatta samtliga medarbetare och förtroendevalda i kommunen samt de verksamheter som upphandlas. För utbildningsnämndens del bedöms det i dagsläget innebära att planen berör medarbetarnas interna verksamhet (möten, konferenser mm), nämndens förtroendevalda (möten, representation mm). Utbildningsnämnden har utöver ovan nämnda målgrupper även lärare och elever som tillagar, serverar och på andra sätt handhar måltider inom ramen för Lunds kommun, exempelvis bedrivs utbildning i restaurangkök och servering vid Gymnasieskolan Vipan.

Vid utbildningsnämndens verksamheter finns även elever som konsumenter av Lunds kommuns mat och måltider, samt betalande

gäster vid den restaurang och det konditori som Gymnasieskolan Vipan driver.

Mat- och måltidsplanen som en del av hållbarhetsstyrningen

Mat- och måltidsplanen ska omsätta inriktningen i Program för social hållbarhet och LundaEko. Målen i programmen konkretiseras i ett flertal kommunövergripande planer med åtgärder till nämnderna. LundaEko har sex målområden och av de planer som utarbetats inom området har nämnden ansvar för ca 16 åtgärder och ytterligare planer är under beredning.

Program för social hållbarhet har sex målområden och 21 delmål varav utbildningsnämnden huvudansvar för fem delmål och delansvar i 19. Av de sju planer som utarbetats med koppling till program för social hållbarhet har nämnden i nuläget ansvar för 29 åtgärder.

Det förslag till Mat- och måltidsplan som behandlas i ärendet innehåller förslag på ytterligare 23 åtgärder.

Program för social hållbarhet är närliggande utbildningsnämndens basuppdrag. Nämnden har också i tidigare remissvar i grunden varit positiv till intentionerna i de handlingsplaner som föreslagits, vilket även är fallet med den föreslagna Mat- och måltidsplanen. Nämndens verksamheter har i framtagandet av planerna försökt bidra med åtgärder som är i linje med nämndens utvecklingsarbete.

I takt med att antalet åtgärder i handlingsplanerna växer kan det dock konstateras att arbetsformen med en stor mängd åtgärder av varierad karaktär och konkretisering gör hållbarhetsstyrningen tungrodd. Den styrning som utvecklats inom området gör att de stödresurser som nämnden har inom hållbarhetsområdet i alltför hög utsträckning ska hantera deltagande i arbetsgrupper för framtagande av planer samt uppföljning av åtgärder och indikatorer. Det innebär också att hållbarhetsarbetet blir onödigt toppstyrt och i flera fall för detaljerat för att stimulera nya idéer från medarbetare och kommuninvånare. Mängden uppdrag är svårhanterligt och riskerar också att suboptimera den samlade utvecklingen av verksamheten.

För att på ett effektivt sätt få genomslag och nå målen i hållbarhetsprogrammen ser förvaltningen möjligheter med att hållbarhetsarbetet som helhet i ökad utsträckning integreras i kommunens övergripande styrmodell och med horisontell styrning på motsvarande sätt som för kommunfullmäktiges fokusområden.

Förslag till yttrande

Utbildningsnämnden är positiv till intentionen med förslag till Mat- och måltidsplan. Nämnden vill utveckla arbetet inom området i linje med de mål och delmål som finns i hållbarhetsprogrammen.

2022-05-04

Diarienummer
UN 2022/

Nämnden ser dock att formen för styrningen inom området, med ett omfattande antal åtgärder i kommungemensamma planer, inte ger en ändamålsenlig styrning för att främja hållbarhetsperspektivet i verksamheten. För att bättre tillvarata medarbetarnas och kommuninvånarnas kompetens och kreativitet samt använda nämndens resurser till att utveckla verksamheten, bör arbetet med hållbarhetsmålen framöver i ökad utsträckning utvecklas med stöd av horisontell styrning där medarbetare och kommuninvånare tillsammans utvecklar verksamhet för att nå de politiskt satta hållbarhetsmålen. Nämnden anser vidare att åtgärderna även bör anpassas efter de resurser som finns för dess genomförande. När det gäller förslag till Mat- och måltidsplanen specifikt så kan det konstateras att det i förslag till Mat- och måltidsplan finns 27 åtgärder varav 23 åtgärder där utbildningsnämnden står som ansvarig. I planen saknas huvudansvarig nämnd för respektive åtgärd vilket finns i vissa planer i hållbarhetsarbetet. För enhetlighet och för att underlätta samordning och uppföljning är markering av huvudansvarig nämnd önskvärt. Lunds kommun har tagit beslut om en samlad måltidsorganisation under servicenämndens ansvar, vilket gör att utbildningsförvaltningen anser att just servicenämnden bör stå som huvudansvarig i de åtgärder som rör dem. Åtgärderna bör även numreras.

Utbildningsnämnden anser vidare att flertalet av åtgärderna är onödigt otydliga. Som exempel begreppet matgäst som förekommer i flera förslag till åtgärder. Vid utbildningsnämndens verksamheter förekommer såväl matgäster i form av elever som i form av betalande matgäster vid den restaurangverksamhet som bedrivs vid Gymnasieskolan Vipan. De åtgärder som föreslås i Mat- och måltidsplanen blir problematiska i relation till betalande restauranggäster.

Ungas perspektiv

Då remissen omfattade att inhämta synpunkter från respektive målgrupp så har särskild beredning genomförts med unga. För att synliggöra ungdomars åsikter vill nämnden ge utrymme i sitt yttrande för ungas perspektiv.

Mat och måltider engagerar Lunds unga och de unga som tillfrågats är positiva till åtgärder där de föreslås få vara med att påverka till exempel måltider, utbud och måltidsmiljö. I dialogen med unga lyfts särskilt vikten av att bli mätt. Skolkafeterior är här särskilt betydelsefulla för möjligheten att få i sig nåt "matigt" som också är billigt, särskilt om eleven inte ätit frukost eller av skollunchen. Gratis frukt och billiga smörgåsar lyftes som ett sätt att öka möjligheten för fler elever att äta frukost. Under pandemin erbjöds "grab and go"-lunch på vissa skolor. Detta var ett bra alternativ enligt vissa unga

som menar att det är ett alternativ för de elever som av olika skäl inte vill äta bland andra eller som upplever stress under lunchen. Gällande åtgärder om mer näringsriktiga mat och måltider håller ungdomarna i ungdomspolitikens samordningsgrupp med om att läsk och godis inte hör hemma på Lunds grundskolor men att eleverna på gymnasieskolorna är gamla nog att själva välja vad de vill äta. Dock menar de på att det är viktigast att erbjuda hälsosammare alternativ till ett bra pris.

Ungdomspolitikens samordningsgrupp fördjupade sig också särskilt i åtgärder som avser inköp. Sammanfattningsvis är ungdomarnas medskick att matsvinn bör prioriteras i arbetet med hållbar mat, att den prioriterade ordningen vid livsmedelsinköp som förslås i mat- och måltidsplanen är bra men att vegansk mat bör få en större roll i tydliggörandet av hur Lunds kommun ska arbeta med mat och måltider.

Beredning

Ärendet har beretts i samråd med representanter från förvaltningens verksamheter, inklusive elever, samt barn- och skolförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och serviceförvaltningen.

Barnets bästa

Frågor som rör mat och måltid berör i högsta grad barn, påverkar deras hälsa och välbefinnande, påverkar deras studieresultat och trivsel och trygghet i skolan. Utbildningsförvaltningen undersöker regelbundet elevernas upplevelse av skolmåltider samt andra frågor som rör kost och hälsa. I enkätundersökningen LUNK som genomförs årligen i årskurs två på gymnasiet och i årskurs åtta på ISLK ställs frågor om kost, hälsa och trygghet vid matsituationer.

Enkätresultaten är en del av förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

I beredningen av ärendet har utbildningsförvaltningen inhämtat synpunkter från barn och unga via ungdomspolitikens samordningsgrupp samt via de matråd som finns vid skolorna.

Ekonomiska konsekvenser

I underlaget från kommunkontoret anges det att förslaget inte innebär några ekonomiska konsekvenser i nuläget.

Utbildningsnämnden vill dock lyfta att utbildningsinsatser och kompetensutveckling till politiker, tjänstepersoner och medarbetare inom området är nödvändig och medför ekonomiska kostnader. Vidare tillkommer ekonomiska konsekvenser i form av tjänstepersonsresurser för att samordna, genomföra och följa upp insatser samt eventuella kostnader för till exempel ökad delaktighet för barn och unga.

2022-05-04

Diarienummer
UN 2022/

Stefan Norrestam
Utbildningsdirektör

Mira Ganslandt Norsell
Miljösamordnare

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen
Akten